

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
імені В. Н. КАРАЗІНА

**Методичні рекомендації  
для самостійної роботи аспірантів  
за навчальною дисципліною  
«Культурно-історична специфіка іспаномовних літератур»**

|                     |                                                                                   |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| рівень вищої освіти | третій (освітньо-науковий)                                                        |
| галузь знань        | 03 Гуманітарні науки                                                              |
| спеціальність       | 035 Філологія                                                                     |
| освітня програма    | 035 Філологія (германські мови, література зарубіжних країн та перекладознавство) |
| вид дисципліни      | за вибором                                                                        |
| факультет           | іноземних мов                                                                     |

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри романо-германської філології  
“27” червня 2025 року, протокол № 7

Завідувач кафедри романо-германської філології

Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних  
мов “30” червня 2025 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

— Анна КОТОВА

Харків – 2025

**Загальні положення щодо організації самостійної роботи здобувачів освіти.** Самостійна робота здобувачів освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін, і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна» 2025 р.

Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні найкращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема вміння самостійно навчатися і критично мислити.

Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача освіти денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів освіти передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувача. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна література.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, винесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і включають виконання рефератів, есе або мультимодальних презентацій, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять).

### **Зміст та організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти за навчальною дисципліною «Культурно-історична специфіка іспаномовних літератур».**

Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни складає для денної та заочної форми освіти 3 кредити, тобто 90 годин. Дисципліна вивчається на 2 курсі, у 4 семестрі.

Обсяг самостійної роботи для денної форми навчання складає 72 години.

#### **Розподіл годин для самостійної роботи за темами**

| № з/п                                                    | Назва теми                                                                                 | Кількість годин |        |
|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------|
|                                                          |                                                                                            | денна           | заочна |
| Тематичний блок 1.                                       |                                                                                            |                 |        |
| Мовно-культурна специфіка літератури Іспанії             |                                                                                            |                 |        |
| 1                                                        | Тема 1. Іспанська література versus іспанські літератури                                   | 9               |        |
| 2                                                        | Тема 2. Іспаномовна література про неіспаномовні регіони Іспанії                           | 9               |        |
| 3                                                        | Тема 3. Розвиток літератури в іспанських автономних спільнотах з особливим мовним статусом | 9               |        |
| Тематичний блок 2.                                       |                                                                                            |                 |        |
| Мовно-культурна специфіка літератур іспаномовної Америки |                                                                                            |                 |        |
| 4                                                        | Тема 4. Основні мовно-культурні регіони іспаномовної Америки                               | 9               |        |
| 5                                                        | Тема 5. Твори індіхеністської тематики                                                     | 9               |        |
| 6                                                        | Тема 6. Негризм в іспаноамериканських літературах                                          | 9               |        |

|   |                                                                                                                   |    |  |
|---|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|--|
| 7 | Тема 7. Два протилежні кінці іспаномовного літературного ареалу в Америках: Південний конус та ареал чікано у США | 9  |  |
|   | Підготувати реферат, есе або презентацію відповідно до тематики курсу за власним вибором.                         | 9  |  |
|   | Разом:                                                                                                            | 72 |  |

### 5. Завдання для самостійної роботи

\*Виконання письмової роботи (реферата/есе або презентації) у межах одного з двох тематичних блоків за вибором здобувача

| №        | Назва теми                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Кількість годин (д) | Кількість годин (з) |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------|
| 1        | <b>Тема 1.1.</b> Опрацювати наукову літературу за темою. Самостійно з'ясувати, що в Конституції Іспанії означає термін <i>lenguas españolas</i> та як офіційний статус автономій впливає на розвиток культури в регіонах Іспанії. Підтвердити прикладами положення про початкову багатомовність літератури Іспанії. Визначити основні мови, на яких розвивались і розвиваються літератури Іспанії від Середньовіччя до сучасності.   | 9                   |                     |
| 2        | <b>Тема 1.2.</b> Опрацювати наукову літературу за темою. Дати порівняльну характеристику літературно-культурних ситуацій у Галісії, Каталонії та Країні Басків та двомовності у тамтешній культурній сфері. Знайти приклади каталонської мови в «Дон Кіхоті», дати характеристику культурологічної ролі Каталонії для цього роману. Знайти «валенсіянізми» (каталонізми) у творчості В. Бласко Ібаньеса.                             | 9                   |                     |
|          | <b>Тема 1.3.</b> Опрацювати наукову літературу за темою. Коротко охарактеризувати творчість чільних представників регіональних літератур. Знати сучасний стан полеміки про двомовність в іспанському суспільстві.                                                                                                                                                                                                                    | 9                   |                     |
| Розділ 2 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                     |                     |
| 4        | <b>Тема 2.1.</b> Опрацювати наукову літературу за темою. Виділити іспаноамериканські країни, де присутній білінгвізм у культурно-літературній сфері. Знайти декілька текстуальних прикладів цього явища в художніх текстах.                                                                                                                                                                                                          | 9                   |                     |
| 5        | <b>Тема 2.2.</b> Опрацювати наукову літературу за темою. З'ясувати етимологічне походження та значення термінів <i>індіхенізм</i> та <i>індіанізм</i> у літературі та культурології. Назвати літературознавців, які наголошують на принциповій різниці між термінами <i>індіхенізм</i> та <i>індіанізм</i> . Навести приклади мовної специфіки творів індіхеністської тематики. Знайти твори цієї тематики, перекладені українською. | 9                   |                     |
| 6        | <b>Тема 2.3.</b> Опрацювати наукову літературу за темою. Визначити різницю між термінами <i>негрїзм</i> та <i>негрїтюд</i> . Знайти відмінності між осмисленням проявами <i>негрїзму</i> в творах письменників Карибського регіону, та інших частин Іспаноамерики. Дати приклади мовно-стилістичних особливостей творів негрїстської тематики.                                                                                       | 9                   |                     |

|   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |    |  |
|---|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|--|
| 7 | <b>Тема 2.4.</b> Опрацювати наукову літературу за темою. Дати коротку характеристику письменників-чікано, що використовують іспанську мову й звертаються до мов індіанських. Знайти паралелі й відмінності між образами <i>ковбоя</i> у культурі США та <i>гаучо</i> в літературах Південного конусу. Визначити різницю між мовно-літературними ситуаціями у Чілі й Парагваї, з одного боку, та Аргентині й Уругваї, з другого. | 9  |  |
| 8 | *Підготувати реферат, есе або презентацію відповідно до тематики курсу за власним вибором.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 9  |  |
|   | Разом                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 72 |  |

**Критерії оцінювання видів самостійної роботи, вільно обраних здобувачем:**  
письмовий (реферат, есе)\*\* або змішаний усно-письмовий (мультимедійна презентація, озвучувана в аудиторії)\*\*\*

**\*\*Письмовий проект** – реферат, есе (обсяг – мінімум 10000 знаків) відповідно до теми курсу подається на платформу Moodle і оцінюється викладачем максимально 30 балів (за умов самостійності та повноти висвітлення питання):

| Аспект оцінювання письмового проекту                                                                                                 | Кількість балів |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| Формулювання теми з урахуванням новітнього доробку науки                                                                             | 2               |
| Структура роботи (наявність вступу, основної частини, висновків, списку літератури)                                                  | 3               |
| Формулювання у вступі актуальності, мети, об'єкта, предмета, завдань, матеріалу й методів дослідження                                | 5               |
| Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, наукових підходів; знання наукової літератури, зокрема новітньої | 5               |
| Адекватність емпіричного матеріалу                                                                                                   | 5               |
| Достовірність, логічність і аргументованість висновків                                                                               | 5               |
| Оформлення тексту і списку літератури із дотриманням бібліографічних стандартів, визнаних МОН України                                | 3               |
| Академічна доброчесність і відсутність запозичень                                                                                    | 2               |
| Разом                                                                                                                                | 30              |

АБО

**\*\*\*Мультимедійна презентація** (обсяг – мінімум 10 слайдів, поданих на платформу Moodle; усно – до 10 хвилин озвучування на занятті).

Максимально 30 балів:

| Аспект оцінювання мультимедійної презентації                                                                             | Кількість балів |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| Адекватність обсягів графічного/мультимедійного та усного складників                                                     | 3               |
| Структура презентації (вступ, основна частина, висновки, література)                                                     | 5               |
| Повнота розкриття теми: аналіз і критичне узагальнення, наукових підходів на базі наукової літератури, зокрема новітньої | 5               |
| Адекватність теоретичного підґрунтя, емпіричного матеріалу і методів                                                     | 5               |
| Оформлення презентації                                                                                                   | 5               |
| Усна подача презентації                                                                                                  | 5               |
| Академічна доброчесність і відсутність запозичень                                                                        | 2               |
| Разом                                                                                                                    | 30              |

## Рекомендована література

### Основна література

1. Висоцька Н. Література США та ідеї мультикультуралізму // Вікно в світ. 1999. № 5. С. 122–133.
2. Оржицький І. Етно-національна й культурна своєрідність літературного процесу в країнах Андійського регіону (Перу, Болівія, Еквадор) у 20-х роках ХХ століття. Х.: Майдан, 2016. 353.
3. Оржицький І. Сестра Хуана Інес де ла Крус: поміж фемінізмом та індіхенізмом // Ренесансні студії. Вип. 35-36. 2022. С. 3-15.
4. Оржицький І. Соціолінгвістичний вимір художнього тексту: мовна ситуація в Латинській Америці крізь призму літератури // Збірник Харківського історико-філологічного товариства. 2009. Т. 13. С. 151–158.
5. Пас О. Лабіринт самотності. Л.: Кальварія, 2014. 216 с.
6. Советна А.В. До проблеми “магічного реалізму” в творчості Ани Кастілло // Гуманітарний вісник. Серія: Іноземна філологія : Всеукр. зб. наук. пр. Черкаси : ЧДТУ, 2008. Т. 1. Число 12. С. 134–140.
7. Советна О. В. Становлення літератури чикано в загальнокультурному процесі США // Гуманітарний вісник. Серія: Іноземна філологія: Всеукр. зб. наук. пр. Черкаси: ЧДТУ, 2004. Число восьме. С. 148–150.
8. Чикаленко Г. Каталонське літературне відродження // Літературно-науковий вісник. 1929. Кн. XII. С. 997–1005.
9. Ainsa F. Identidad cultural de Iberoamérica en su narrativa. Madrid: Gredos, 1986. 590 p.
10. Arguedas J. M. Formación de una cultura nacional indoamericana. México y o.: Siglo veintiuno, 1975. XXVII, 197 p.
11. Banch A. El grito de una minoría étnica. La literatura chicana // Razón y fe. 1982. № 1007. P. 381–385.
12. Baudot G. Pervivencia del mundo azteca en el México virreinal. México: UNAM, 2004. 396 p.
13. Bou E. Fachadas e intransigencia: una imagen de Catalunya en la literatura española del siglo XX // Cataluña-España: relaciones políticas y culturales / X. Antich, À. Castiñeira y J. Colominas, Eds. Barcelona: Icària, 2003. P. 249–270.
14. Bruce-Novoa J. La literatura chicana a través de sus autores. México: Siglo XXI, 1983. 293 p.
15. Cornejo Polar A. Escribir en el aire: Ensayo sobre la heterogeneidad sociocultural en las literaturas andinas. Lima: Horizonte, 1994. 245 p.
16. Cornejo Polar A. Mestizaje e hibridez: Los riesgos de las metáforas. Apuntes//Revista Iberoamericana. 2002. Vol. LXVIII, № 200. P. 867–870.
17. Delaune Gazeau G. La ciudad en la narrativa peruana de autores y temática andinos (siglos XX y XXI). Lima: Universidad Ricardo Palma / Editorial Universitaria, 2009. 161 p.
18. García Pabón L. De Incas, Chaskañawis, Yanakunas y Chullas. Estudios sobre la novela mestiza en los Andes. – Alicante: Universidad de Alicante, 2007. 189 p.
19. Gros i Lladós M. El euskera en la Comunidad Autónoma Vasca (2009): Una apuesta por la diversidad lingüística. Bilbao: Euskaltzaindia, 2009. 287 p.
20. Gutiérrez Martínez-Conde J. Literatura y sociedad en el mundo chicano. Madrid: Ediciones de la Torre, 1992. 216 p.
21. Kortazar J. Diglosia y literatura vasca // Olivar. 2007. Vol. 8, № 9. P. 71–104.
22. Lienhard M. Cultura popular andina y forma novelesca: Zorros y danzantes en la última novela de Arguedas. Lima: Latinoamericana ed. Tarea, 1982. 212 p. 71–104.

23. Lienhard M. De mestizajes, heterogeneidades, hibridismos y otras quimeras // Revista de crítica literaria latinoamericana. 1999. № 49: Asedios a la heterogeneidad cultural: Libro de homenaje a Antonio Cornejo Polar. P. 57–80.
24. Lienhard M. La voz y su huella. Escritura y conflicto étnico-social en América Latina (1492–1988). La Habana: Casa de las Américas, 1990. 413 p.
25. López Alfonso F. J. “Hablo, señores, de la libertad para todos”: López Albújar y el indigenismo en el Perú. Alicante: Universidad de Alicante, 2006. 196 p.
26. Martín-Rodríguez M. M. Voces, gestos y signos: de la oralidad a la escritura en "...Y no se lo tragó la tierra" de Tomás Rivera // REDEN: Revista española de estudios norteamericanos. 1997. № 14. P. 9–20.
27. Meléndez C. La novela indianista en Hispanoamérica (1832–1889). San Juan: Universidad de Puerto Rico, 1961. 202 p.
28. Moreno Fernández F. Historia social de las lenguas de España. Barcelona: Ariel, 2005. 287 p.
29. Noriega J. E. La poesía quechua escrita: una forma de resistencia cultural indígena // Cuadernos hispanoamericanos. 1994. № 523. P. 79–87.
30. Órzhitskiy I. Lenguas amerindias en la literatura latinoamericana: ¿una sociolingüística literaria? // Barros D. L. Pessoa de (org.). Preconceito e intolerância: reflexões linguístico-discursivas. São Paulo: Editora Mackenzie, 2011. P. 33–48.
31. Pascual P. El mundo chicano. Presentación de la problemática y bibliografía. Varsovia: Universidad de Varsovia. Centro de Estudios Latinoamericanos, 1997. 94 p.
32. Rama Á. Transculturación narrativa en América Latina. Buenos Aires: El Andariego, 2008. 346 p.
33. Recopilación de textos sobre José María Arguedas / compilación y prólogo de Juan Larco. La Habana: Casa de las Américas, 1976. 502 p.
34. Rivera T. Recuerdo, descubrimiento e imaginativo literario // Atisbos: Journal of Chicano research 1. 1975. P. 66–77.
35. Rovira J. C. Entre dos culturas: voces de identidad hispanoamericana. Alicante: Universidad de Alicante, 1995. 226 p.
36. Solá J. Situación lingüística, social y política del catalán // IV Jornadas de lenguas y literaturas catalana, gallega y vasca. Madrid: Universidad Autónoma de Madrid, 1991. P. 9–27.
37. Villasante L. Historia de la literatura vasca. Vitoria-Gasteiz: Aranzazu, 1979. 487 p.
38. Wade P. Rethinking Mestizaje: Ideology and Lived Experience // Journal of Latin American Studies. 2005. № 37. P. 239–257.

#### **Допоміжна література**

39. Кур'єр ЮНЕСКО. 1992. Липень: Зустріч двох Світів. 50 с.
40. Харитонов В. Поезія кечуа // Всесвіт. 1969. № 2. С. 128–135.
41. Gish R.F. Beyond bounds: Cross-cultural essays on Anglo, American Indian and Chicano literature. Albuquerque: University of New Mexico, 1996. XIV, 170 p.
42. Martínez Estrada E. Radiografía de la pampa. San José: ALLCA XX / Universidad de Costa Rica, 1997. XXIV, 586 p.
43. Rencontre de renards: Actes du colloque international sur José María Arguedas. Grenoble: Edicions det Tignahus, 1989. 353 p.
44. Stutzman R. El Mestizaje: An All-Inclusive Ideology of Exclusion // Cultural transformations and ethnicity in modern Ecuador/Norman E. Whitten, JR., ed. Urbana: University of Illinois Press, 1981. P. 45–94.
45. Torres-Rioseco A. The epic of Latin American Literature. Berkely and Los Angeles: University of California Press, 1964. 277 p.
46. Velasco J. La construcción de la mexicanidad en la narrativa chicana contemporánea: la estética de la/s Frontera/s // Aztlán: A Journal of Chicano Studies. 1992–1996. V. 21, № 1/2. P. 105–123.

47. Yáñez del Pozo J. Aztlán y el Incarrí: Dos mitos sobre Nuestra América. Quito: Abya-Yala, 2000. 76 p.

**11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції,  
інше методичне забезпечення**

Асоціація іспаністів України. ASOCIACIÓN DE HISPANISTAS DE UCRANIA. URL <https://ahiucr.org.ua/>

Library "Research Support Center. [Fundación Juan March](http://www.march.es). URL [www.march.es](http://www.march.es)

Conferencias en Madrid. Canal March. URL [www.cervantes.es](http://www.cervantes.es)